

JOSEFINA CUBELLS LLORENS, 1927-2008

(TEXT) Josep Torné Cubells

El diumenge 2 de març, a l'Església del Molar, molts amics acomiadàvem la Josefina Cubells i Torné, reconeguda professional de l'arxivística i sempre disposada a donar un cop de mà en la difusió del llegat històric del Priorat. En aquest article, el seu nebot Josep Torné en fa unes emotives notes biogràfiques.

Infantesa

Encara que va néixer a Barcelona, a Gràcia (23-XII-1927), sempre es va considerar del Priorat. La família era molarenca, però vivien a la ciutat, on son pare, molt inquiet políticament, es va distanciar de l'ambient tradicionalista d'origen. Amb l'arribada de la II República, el pare obtingué el càrrec de director de les escoles de l'Ateneu Santboià i allí la Josefina va rebre una primera educació marcada per l'avançat moviment pedagògic català dels anys trenta. Aviat la Guerra Civil va dur tot un trasbals per a la família, que l'any 1939 hagué de retornar al Molar, des d'on la Josefina, la filla gran, va preparar l'examen d'ingrés a Tarragona per cursar el batxillerat elemental al col·legi Mate de Barcelona, allotjada a casa de la mestra Maria Simó de Marçà, amiga de joventut del pare i de son germà capellà.

Estudis

L'any 1943 passa a viure a Madrid amb l'esmentat oncle capellà i allà completa el batxillerat superior i el curs preuniversitari. L'any 1948 enllesteix els breus estudis de Magisteri i de seguida fa un curs de Filosofia i Lletres a Salamanca per continuar a la Complutense fins al 1953. Guanya les oposicions al cos d'auxiliars d'arxius i es prepara per oposar al cos facultatiu d'arxiviers i bibliotecaris de l'Estat mentre treballa a l'Arxiu de la Corona d'Aragó. En la primavera de l'any 1958 va guanyar la plaça d'arxiviera provincial a Bilbao, però va renunciar-hi sense arribar a prendre'n

posseïó a causa del penós trencament d'un nuviatge, episodi que va dur-la a marxar sis anys a l'estranger (1958-1964): dos anys a Tolosa del Llenguadoc, tres a Cardiff i un a Nottingham com a lectora de castellà i català.

Professió.

Tornava a Catalunya l'estiu del 1964 per assumir la responsabilitat de dirigir la Casa Provincial de Cultura de Lleida. A la ciutat del Segre el fons documental no era gaire notable, però les instal·lacions al vell convent del Roser reclamaven una profunda rehabilitació, que li va requerir una intensa dedicació, així com l'establiment de diverses biblioteques i cases de cultura per les comarques lleidatanes. Els anys de Lleida foren de molta feina (fins i tot escrivia cròniques musicals per a la premsa local), però no tan erudits com serien els de Tarragona. En efecte, quan l'any 1977 passà a la ciutat d'August, es va trobar amb un arxiu ric en fons de qualitat i, a més de vetllar pel seu trasllat a noves instal·lacions i d'incrementar-ne enormement els dipòsits, hi va fer una bona i específica tasca d'arxiviera renovant els instruments de descripció i secundant la tasca dels investigadors. Daten d'aquesta etapa les seves millors publicacions i també l'enorme i excel·lent treball de camp, que fou l'organització d'enquestes per elaborar un cens exhaustiu de tots els Punts d'Informació Cultural de la província de Tarragona.

Darrers anys

Jubilada l'any 1992, per raons familiars podia i havia de fer més estades a la comarca. Seguia amb viu interès la recerca històrica en els nostres pobles i, naturalment, s'implicà en el Centre d'Estudis del Priorat des dels inicis. Encara que ella mateixa escrivia poc, sempre acceptava de grat ajudar els estudiosos, sobretot posant a disposició dels altres els seus coneixements

Josefina Cubells, amb els seus nebots, l'any 1993

paleogràfics i una envejable perícia a l'hora de transcriure textos difícils. El terrible accident on va morir li arribava tenint sobre la taula de treball una sèrie de documents de l'Arxiu Medinaceli (el del Comtat de Prades) relatius al passat medieval de les nostres terres. ■

Publicacions

Deixa escrits molts articles sobre arxivística i paleografia en revistes especialitzades, comunicacions a diversos Congressos d'Història de la Corona d'Aragó, edicions de documents relatius a la història de Tarragona i del Priorat. Destaquem a tall d'exemple:

• "Arxiu Històric de Tarragona", dins *Guia dels Arxius Històrics de Catalunya*. 2. Barcelona: 1987. P 7-69.

• "The Jews of Tortosa, 1373-1492. Regesta of documents from the Archivo Histórico de Protocolos de Tarragona". Compiled by CUBELLS LLORENS, J. Jerusalem 1991 (*Sources fort he history of the jews in Spain*, 3).

• Actes Municipals 1369-1375. Tarragona 1984 (Col·lecció de documents de l'Arxiu Històric Municipal de Tarragona, 3).

• *Parròquia de Sant Roc. II Centenari del temple*. El Molar: 1988.

• *Colectánea Paleográfica de la Corona de Aragón. El Archivo Histórico Provincial de Tarragona*. Barcelona: 1981.